

Broj: 03-02-1286/2024
Sarajevo, 29.08.2024. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- **Predstavnički dom -**
gosp. Dragan Mioković, predsjedavajući
- **Dom naroda -**
gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije BiH, a u vezi sa odredbama čl. 163, 164. i 165. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 155, 156. i 157. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), **radi razmatranja i prihvatanja, dostavljam Vam NACRT ZAKONA O ZAŠTITI PRIJAVILACA NEPRAVILNOSTI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 40. sjednici, održanoj 29.08.2024. godine.

Nacrt zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

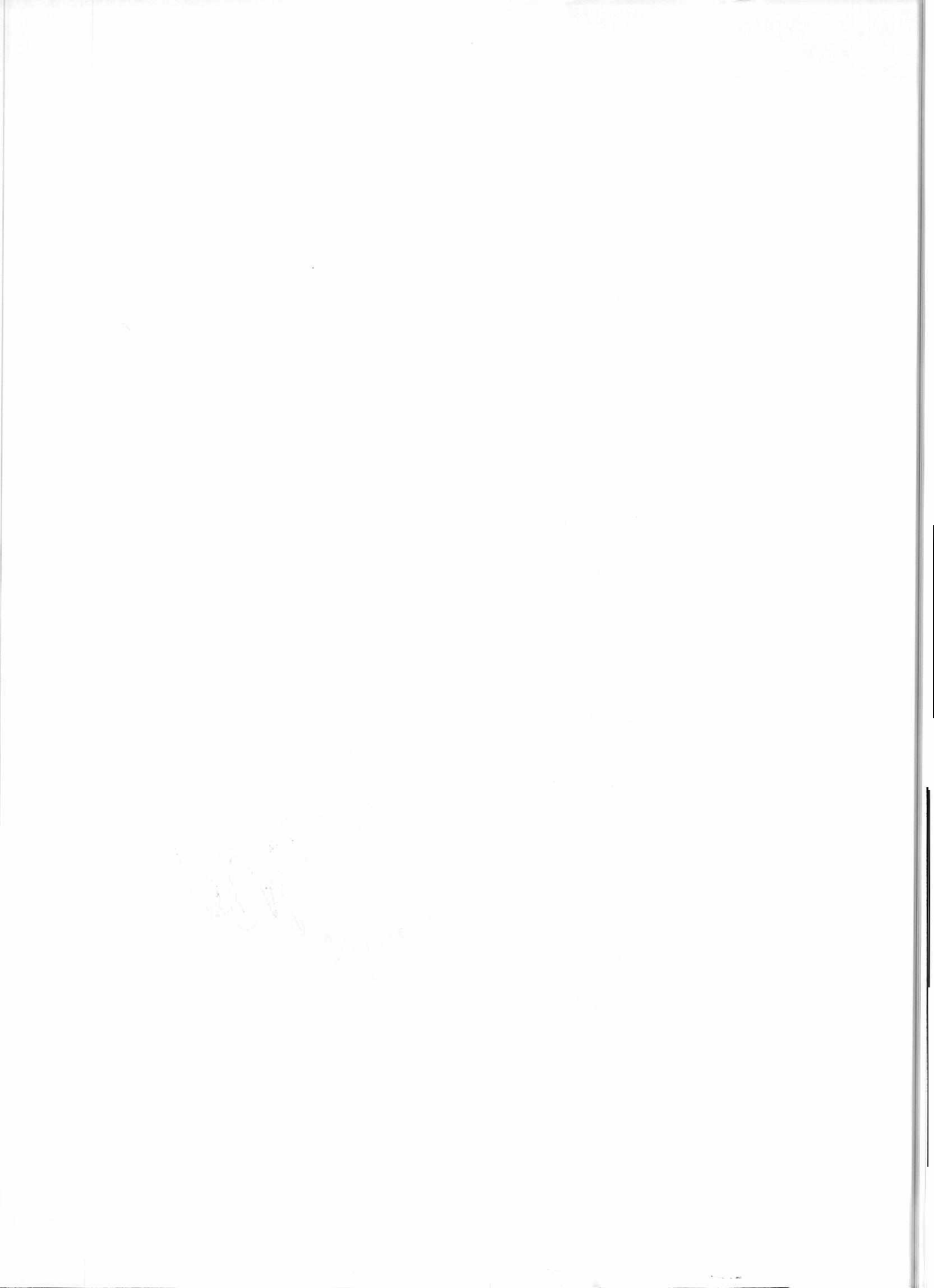

Prilog:

- Nacrt zakona na bosanskom jeziku,
- Obrazac broj 1a,
- Izjava o usklađenosti,
- Obrazac broj 2,
- Obrazac A – Tablica usklađenosti za jedan propis i
- Obrazac IFP-NE

Co: Federalno ministarstvo pravde
gosp. Vedran Škobić, ministar

Co: prealuvet

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

„EI“

NACRT

ZAKON
O ZAŠTITI PRIJAVILACA NEPRAVILNOSTI U FEDERACIJI BOSNE I
HERCEGOVINE

Sarajevo, august 2024. godine

ZAKON
O ZAŠTITI PRIJAVILACA NEPRAVILNOSTI U
FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.
(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuje se zaštita prijavitelaca nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), postupci prijave nepravilnosti, opseg zaštite prijavitelaca nepravilnosti, postupci zaštite prava prijavitelaca nepravilnosti, obaveze subjekata na koje se ovaj zakon odnosi, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu prijavitelaca nepravilnosti.

Član 2.
(Usklađenost s evropskom pravnom stečevinom)

Ovim zakonom se u zakonodavstvo Federacije djelimično preuzima Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Vijeća, Prečišćeni tekst od 11. marta 2024. godine, o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019.).

Član 3.
(Svrha zakona)

Ovim zakonom osigurava se učinkovit sistem zaštite prijavitelaca nepravilnosti od bilo kojeg oblika ugrožavanja ili povrede prava prijavitelaca i drugih osoba koje, u skladu s ovim zakonom, uživaju zaštitu, koja bi mogla biti u vezi sa prijavom nepravilnosti kojima se povređuje javni interes, uključujući i prijavu nepravilnosti koja se odnosi na poduzimanje koruptivnih radnji, kršenje ljudskih prava, kao i zloupotrebu službenih ovlasti ili službenog položaja.

Član 4.
(Značenje izraza)

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) „**prijava nepravilnosti u Federaciji**“ je otkrivanje informacija o povredi prava koja se odnosi na sljedeća područja: javnu nabavku, finansijske usluge, proizvode i tržišta, sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, sigurnost i usklađenost proizvoda,

sigurnost prometa, zaštitu okoliša, zaštitu od zračenja i nuklearnu sigurnost, sigurnost hrane i hrane za životinje, zdravlje i dobrobit životinja, javno zdravlje, zaštitu potrošača, zaštitu privatnosti i osobnih podataka, te sigurnost mrežnih i informacijskih sistema, uključujući i informacije o korupciji, kršenju ljudskih prava, zloupotrebi službenih ovlasti ili službenog položaja.

b) „**interno prijavljivanje nepravilnosti**“ je prijavljivanje kojim prijavitelj obavještava odgovornu ili ovlaštenu osobu o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju nepravilnost iz tačke a) ovog člana pokušana, izvršena ili je u toku,

c) „**eksterno prijavljivanje nepravilnosti**“ je prijavljivanje kojim prijavitelj obavještava organe nadležne za provedbu inspeksijskog nadzora, organe unutrašnjih poslova, tužilaštva, tijela za borbu protiv korupcije i drugih nepravilnosti i druge organe u Federaciji o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju nepravilnost iz tačke a) ovog člana pokušana, izvršena ili je u toku,

d) „**javno razotkrivanje**“ je objavljivanje informacija o nepravilnostima iz tačke a) ovog člana putem sredstava javnog informiranja ili na drugi način činjenja javno dostupnim informacija o nepravilnosti koja je pokušana, izvršena ili je u toku.

e) „**prijavitelj**“ je fizička osoba koja prijavljuje ili javno razotkriva informacije o povredama koje su stečene u okviru svojih aktivnosti povezanih s poslom,

f) „**pomagač prijavioca**“ je fizička osoba koja pomaže prijaviocu u postupku prijavljivanja u radnom okruženju, čija bi pomoć trebala biti povjerljiva,

g) „**radno okruženje**“ su profesionalne aktivnosti u javnom ili privatnom sektoru u okviru kojih, nezavisno o prirodi tih aktivnosti, osobe stiču informacije o nepravilnostima i u okviru kojih bi te osobe mogle doživjeti osvetu ako prijave takve nepravilnosti, uključivši situaciju kada je aktivnost u međuvremenu prestala ili neposredno treba ili je trebala započeti. Takve aktivnosti posebno uključuju:

- osobe u radnom odnosu,

- osobe koje imaju položaj samozaposlenih osoba,

- imaoce dionica i poslovnih udjela, kao i osobe koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela privrednog društva, uključujući neizvršne članove, te volontere i plaćene ili neplaćene pripravnike,

- osobe koje rade pod nadzorom i u skladu s uputama ugovarača, podugovarača i dobavljača i

- osobe koje na bilo koji način sudjeluju u djelatnostima pravne ili fizičke osobe,

h) „**prijavljena osoba**“ je fizička ili pravna osoba koja je u prijavi ili pri javnom razotkrivanju navedena kao osoba koja je počinila povredu ili s kojom je ta osoba povezana,

i) „**osveta**“ znači svaka direktna ili indirektna štetna radnja ili propust u radnom okruženju potaknuta internim ili eksternim prijavljivanjem ili javnim razotkrivanjem, a uzrokuje ili može uzrokovati neopravdanu štetu prijaviocu,

j) „**odgovorna osoba**“ je osoba u organu javne vlasti, privrednom društvu ili u drugoj pravnoj osobi kojoj je, s obzirom na njenu dužnost ili na osnovu posebne ovlasti, povjeren određeni krug poslova koji se odnose na primjenu zakona ili podzakonskih propisa, ili općeg akta organa javne uprave, privrednog društva ili druge pravne osobe u upravljanju i rukovanju imovinom, ili se odnose na rukovođenje proizvodnjom ili nekom drugom privrednom djelatnošću ili na nadzor nad njima,

k) „**ovlaštena osoba**“ je osoba ovlaštena od strane odgovorne osobe za postupanje po prijavama prijavioca nepravilnosti,

l) „**povezanom osobom**“ smatraju se pomagači prijavioca nepravilnosti, srodnici, kolege i sve druge osobe povezane s prijaviocem nepravilnosti koje bi mogle pretrpjeti osvetu u radnom okruženju, pravni subjekti u vlasništvu prijavioca nepravilnosti, za koje prijavioci nepravilnosti rade ili s kojima su prijavioci na drugi način povezani u radnom okruženju,

m) „**razumno uvjerenje**“ postoji ako je prijavitelj nepravilnosti imao opravdan razlog vjerovati da su prijavljene informacije o povredama istinite u trenutku prijave i da su te informacije obuhvaćene područjem primjene.

Član 5. **(Princip društvene odgovornosti)**

Svaka osoba ima pravo prijaviti bilo koji oblik kršenja zakona ili propisa u javnom ili privatnom sektoru za koji sazna na neposredan ili posredan način. Prijavljivanjem nepravilnosti u smislu ovog zakona se ne smatra prenošenje glasina ili informacija koje su već objavljene u sredstvima javnog informiranja, izuzev ako je prijavitelj nepravilnosti bio izvor takve informacije.

Član 6. **(Princip zaštite prijavioca nepravilnosti)**

(1) Prijavitelj nepravilnosti ima pravo na zaštitu ako:

a) izvrši interno ili eksterno prijavljivanje nepravilnosti ili javno razotkrije informaciju o nepravilnosti,

b) bi u trenutku prijavljivanja nepravilnosti, na osnovu raspoloživih podataka, u istinitost informacije povjerovala osoba sa prosječnim znanjem i iskustvom kao i prijavitelj nepravilnosti.

(2) Pod uvjetima iz stava (1) ovog člana pravo na zaštitu ima i anonimni prijavitelj čiji identitet naknadno bude otkriven.

(3) Pravo na zaštitu kao prijavioci nepravilnosti imaju i osobe koje nisu prijavile nepravilnost, ali su učinile vjerovatnim da je prema njima poduzeta osveta.

(4) Pravo na zaštitu u smislu stava (3) ovog člana uživaju:

a) povezane osobe,

b) osobe pogrešno označene kao prijavioci nepravilnosti ili pogrešno označene kao osobe povezane sa prijaviocem nepravilnosti,

c) osobe koje su u vršenju službene dužnosti dostavile informaciju,

d) osobe koje traže podatke u vezi sa informacijom.

Član 7. **(Princip obaveznosti postupanja po prijavi nepravilnosti)**

U slučaju prijave nepravilnosti, odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je poduzeti sve mjere u cilju otkrivanja, sprečavanja i suzbijanja štete, kao i mjere za zaštitu prijavioca nepravilnosti i drugih osoba koje u skladu s ovim zakonom uživaju zaštitu od štetnih radnji i njihovih posljedica.

Član 8.
(Princip hitnosti)

Postupak u vezi sa zaštitom prijavioca nepravilnosti je hitan i provodi se bez odlaganja.

Član 9.
(Princip zabrane sprečavanja prijavljivanja nepravilnosti)

Zabranjeno je sprečavanje prijavljivanja nepravilnosti, a svaka odredba općeg ili pojedinačnog akta kojom se sprječava prijavljivanje nepravilnosti ne proizvodi pravni učinak.

Član 10.
(Princip zabrane zloupotrebe prijavljivanja nepravilnosti)

- (1) Zabranjena je zloupotreba prijavljivanja nepravilnosti.
- (2) Zloupotrebu prijavljivanja nepravilnosti naročito vrši osoba koja dostavi informaciju za koju je u momentu podnošenja prijave znala da je lažna.
- (3) Osoba protiv koje je podnesena lažna prijava nepravilnosti ima pravo na naknadu štete u skladu sa općim pravilima o naknadi štete.

II. PRIJAVLJIVANJE NEPRAVILNOSTI

Član 11.
(Pojam prijave nepravilnosti)

- (1) Prijava nepravilnosti je pisano ili usmeno obavještenje koje sadrži podatke o nepravilnostima iz člana 4. tačka a) ovog zakona.
- (2) O usmeno podnesenoj prijavi nepravilnosti odgovorna, odnosno ovlaštena osoba dužna je sačiniti zapisnik kojeg prijavitelj nepravilnosti može ovjeriti vlastoručnim potpisom.

Član 12.
(Sadržaj prijave)

- (1) Prijava nepravilnosti sadrži:
 - a) opis činjenja ili nečinjenja koje predstavlja nepravilnost iz člana 4. tačka a) ovog zakona,
 - b) saznanja i okolnosti na osnovu kojih prijavitelj nepravilnosti ima razumno uvjerenje da je nepravilnost iz člana 4. tačka a) ovog zakona pokušana, izvršena ili je njeno izvršenje u toku, uključujući i priloge kojima potkrepljuje navode prijave,
 - c) prijava može sadržavati i podatke o osobi za koju postoji razumno uvjerenje da je izvršila nepravilnost iz člana 4. tačka a) ovog zakona, ukoliko prijavitelj nepravilnosti ima informacije o tome u momentu podnošenja prijave.
- (2) Prijava može sadržavati vlastoručni potpis i druge podatke o prijaviocu nepravilnosti.

Član 13.
(Zaštita osobnih podataka prijavioca nepravilnosti)

1) Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je štiti osobne podatke prijavioca nepravilnosti ili povezane osobe, odnosno podatke na osnovu kojih se može otkriti njihov identitet, osim ako se pisano saglase s otkrivanjem tih podataka, a u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu osobnih podataka.

(2) Svaka osoba koja sazna podatke iz stava (1) ovog člana, dužna je štiti te podatke.

(3) Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je prilikom prijema informacije obavijestiti prijavioca nepravilnosti da njegov identitet može biti otkriven nadležnom organu ako bez otkrivanja identiteta prijavioca nepravilnosti ne bi bilo moguće postupanje tog organa, kao i obavijestiti ga o mjerama zaštite učesnika u krivičnom postupku.

(4) Ako je u toku postupka neophodno otkriti identitet prijavioca nepravilnosti, odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je prethodno o tome, prije otkrivanja identiteta, obavijestiti prijavioca nepravilnosti.

(5) Podaci iz stava (1) ovog člana ne smiju se priopćiti osobi na koju se ukazuje u informaciji, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

(6) Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je štiti osobne podatke anonimnog prijavioca čiji identitet bude naknadno otkriven.

Član 14.
(Vrste zaštićenog prijavljivanja nepravilnosti)

(1) Vrste zaštićenog prijavljivanja nepravilnosti su:

- a) interno prijavljivanje nepravilnosti,
- b) eksterno prijavljivanje nepravilnosti i
- c) javno razotkrivanje nepravilnosti.

(2) Prijavilac nepravilnosti može nepravilnost prijaviti putem internog ili eksternog prijavljivanja nepravilnosti, a ima pravo i istovremeno podnijeti internu i eksternu prijavu nepravilnosti.

Član 15.
(Interno prijavljivanje nepravilnosti)

(1) Internom prijavom nepravilnosti, prijavilac obavještava odgovornu ili ovlaštenu osobu o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju pokušana ili izvršena nepravilnost iz člana 4. tačka a) ovog zakona ili je njeno izvršenje u toku.

(2) Nakon prijema prijave odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je prijaviocu u roku od sedam dana od dana prijema prijave izdati potvrdu o prijemu.

(3) Ukoliko odgovorna ili ovlaštena osoba utvrdi da prijava nije potpuna pozvat će prijavioca nepravilnosti da u roku od 15 dana prijavu nepravilnosti dopuni u skladu sa članom 12. stav (1) ovog zakona.

(4) Ukoliko prijavitelj nepravilnosti ne dopuni prijavu u roku iz stava (3) ovog člana, odgovorna ili ovlaštena osoba će na osnovu raspoloživih informacija odlučiti o daljem postupku po zaprimljenoj prijavi.

(5) Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je postupati i po anonimnim prijavama. Odgovorna ili ovlaštena osoba ne smije poduzimati radnje utvrđivanja identiteta podnosioca anonimne prijave nepravilnosti.

Član 16. **(Odgovorna i ovlaštena osoba)**

(1) Odgovorna osoba u svakoj pravnoj osobi sa više od 30 radno angažiranih osoba odredit će ovlaštenu osobu zaduženu za prijem prijave nepravilnosti i vođenje postupaka ispitivanja osnovanosti prijave.

(2) U pravnoj osobi koja ima manje od 30 radno angažiranih osoba, obaveze ovlaštene osobe preuzima odgovorna osoba.

(3) Rad i osposobljavanje ovlaštenih osoba u postupku po prijavama uredit će se općim aktom pravne osobe, u skladu sa zakonom, koji akt mora biti lako dostupan svim osobama iz radnog okruženja, razumljiv i učinkovit.

Član 17. **(Obaveze odgovorne ili ovlaštene osobe)**

(1) Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je:

- a) zaprimiti prijavu,
- b) bez odlaganja osigurati zaštitu osobnih podataka i anonimnost prijavioca nepravilnosti,
- c) u roku od sedam dana od dana podnošenja prijave izdati potvrdu o prijemu prijave iz člana 12. stav (1) ovog zakona,
- d) poduzeti radnje u cilju otkrivanja, sprečavanja i suzbijanja nepravilnosti na koje je ukazao prijavitelj nepravilnosti,
- e) bez odlaganja poduzeti mjere i aktivnosti kojima će se spriječiti ili otkloniti akt činjenja ili nečinjenja ako je utvrđeno nastupanje štetne radnje,
- f) poduzeti mjere na utvrđivanju disciplinske i materijalne odgovornosti osobe koja je ugrozila prava prijavioca nepravilnosti, odnosno za koju je utvrđena odgovornost na osnovu prijave nepravilnosti,
- g) u roku od 15 dana od dana podnošenja takvog zahtjeva, obavijestiti prijavioca o mjerama i aktivnostima koje su poduzete po podnesenoj prijavi,
- h) omogućiti prijaviocu uvid u spis predmeta,
- i) prijavu bez odlaganja proslijediti nadležnom organu ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje prekršaja ili druge nepravilnosti,
- j) prijavu bez odlaganja proslijediti nadležnom organu ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje krivičnog djela,
- k) prijavioca nepravilnosti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana podnošenja uredne prijave obavijestiti o ishodu postupka,
- l) voditi evidenciju o zaprimljenim prijavama nepravilnosti i ishodima postupaka, te izvještavati o njima u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Postupanje sa prijavom u internom postupku prijavljivanja, način ostvarivanja prava podnosioca prijave, obaveze odgovorne ili ovlaštene osobe i način izvještavanja propisat će se posebnim podzakonskim aktom kojeg donosi federalni ministar pravde.

Član 18. (Eksterno prijavljivanje nepravilnosti)

(1) Ako posebnim zakonom nije propisan rok za postupanje po prijavi, organ kojem je podnesena eksterna prijava nepravilnosti dužan je bez odgode, a u svakom slučaju unutar sedam dana od prijema prijave, potvrditi taj prijem, osim ako je prijavitelj izričito zatražio suprotno ili ako nadležno tijelo opravdano vjeruje da bi se potvrdom prijema prijave ugrozila zaštita identiteta prijavioca.

(2) Ukoliko organ iz stava (1) ovog člana nije nadležan za postupanje po prijavi dužan je u roku od osam dana od dana prijema prijavu dostaviti nadležnom organu i o tome obavijestiti prijavioca nepravilnosti. Organ je pritom dužan štititi podatke o identitetu prijavioca nepravilnosti, izuzev ukoliko prijavitelj da pisanu saglasnost da se podaci o njegovom identitetu mogu priopćiti nadležnom organu.

(3) Nadležni organ iz stava (1) ovog člana dužan je primijeniti mjere zaštite koje je prijaviocu nepravilnosti osigurao organ koji mu je prijavu uputio na nadležno postupanje.

(4) Nadležni organ dužan je prijaviocu nepravilnosti na njegov zahtjev pružiti informaciju o toku i radnjama poduzetim u postupku, u roku od tri mjeseca, a u složenim predmetima u roku od šest mjeseci.

(5) Nadležni organ dužan je prijavioca nepravilnosti obavijestiti o ishodu postupka po njegovu okončanju, u skladu sa zakonom.

Član 19. (Javno razotkrivanje nepravilnosti)

(1) Javno razotkrivanje nepravilnosti je otkrivanje nepravilnosti putem sredstava javnog informiranja ili na drugi način činjenja javnosti dostupnim informacije o nepravilnosti koja je pokušana, izvršena ili je njeno izvršenje u toku.

(2) Prijavitelj nepravilnosti koji javno razotkriva nepravilnost ima pravo na zaštitu u skladu s ovim zakonom ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

a) prijavitelj je prvo podnio internu prijavu nepravilnosti ili eksternu prijavu nepravilnosti ili istovremeno i internu i eksternu prijavu nepravilnosti, ali u roku propisanom ovim zakonom nisu poduzete odgovarajuće mjere kao odgovor na prijavu ili ako:

b) prijavitelj nepravilnosti ima razumno uvjerenje da:

- nepravilnost može predstavljati neposrednu ili očitu opasnost za javni interes, kao u slučaju krizne situacije ili rizika od štete velikih razmjera ili

- u slučaju eksternog prijavljivanja postoji rizik od osvete ili zbog posebnih okolnosti slučaja nije vjerovatno da će se nepravilnost djelotvorno ukloniti.

III. ZABRANA OSVETE I POSTUPCI ZAŠTITE PRIJAVIOCA NEPRAVILNOSTI

Član 20. (Zabrana osvete)

(1) Niko ne može biti izložen osveti zbog prijave nepravilnosti ili zato što je poduzeo radnje u svrhu prijavljivanja nepravilnosti, čak i ako se navodi prijave naknadno ne pokažu tačnim.

(2) Zabranjeni su svi oblici osvete nad osobama iz člana 6. ovog zakona, uključujući prijetnje osvetom i pokušaje osvete, među ostalim posebno onih u obliku:

- a) privremenog udaljavanja, otpuštanja, razrješenja ili jednakovrijednih mjera,
- b) nazadovanja ili uskraćivanja mogućnosti za napredovanje,
- c) prenosa dužnosti, promjene mjesta rada, smanjenja plaće, promjene radnog vremena,
- d) uskraćivanja mogućnosti za osposobljavanje,
- e) negativne ocjene rada ili preporuke za zapošljavanje,
- f) nametanja ili određivanja mjere zbog prestupa ili povrede radne obaveze ili disciplinske mjere, uključujući i finansijsku sankciju,
- g) prisile, zastrašivanja, uznemiravanja ili izoliranja,
- h) diskriminacije, stavljanja u nepovoljni položaj ili nepravednog tretmana,
- i) nepretvaranja ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor na neodređeno vrijeme ako je radnik imao legitimno očekivanje da će mu se ponuditi stalno zaposlenje,
- j) neproduženja ugovora o radu na određeno vrijeme ili njegova prijevremenog raskida,
- k) štete, uključujući štetu za ugled osobe, osobito na društvenim mrežama, ili finansijskog gubitka, uključujući gubitak poslovanja i gubitak prihoda,
- l) stavljanja na crnu listu na osnovu neformalnog ili formalnog sektorskog sporazuma ili sporazuma koji se primjenjuje na cijelu industriju, što može značiti da osoba u budućnosti neće moći naći posao u tom sektoru ili industriji,
- m) prijevremenog raskida ugovora o nabavci robe ili usluga ili njegova poništavanja,
- n) poništavanja licence ili dozvole,
- o) psihijatrijskih ili liječničkih upućivanja.

Član 21. (Interni postupak zaštite)

(1) Smatrat će se da je postupak interne zaštite pokrenut kada osoba koja trpi štetne radnje iz člana 20. stav (2) ovog zakona, podnese zahtjev odgovornoj, odnosno ovlaštenoj osobi.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana saznanja za štetnu radnju.

(3) Odgovorna, odnosno ovlaštena osoba je obavezna odlučiti o zahtjevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) U slučaju da odgovorna, odnosno ovlaštena osoba utvrdi osnovanost zahtjeva iz stava (1) ovog člana dužna je bez odlaganja poduzeti mjere i aktivnosti kojima će se otkloniti štetna radnja i njene posljedice.

(5) Ukoliko podnosilac zahtjeva iz stava (1) ovog člana nije zadovoljan odlukom koju je odgovorna, odnosno ovlaštena osoba donijela u postupku interne zaštite, ili ukoliko odgovorna odnosno ovlaštena osoba ne donese odluku u roku iz stava (3) ovog člana, podnosilac zahtjeva iz stava (1) ovog člana može pokrenuti eksterni postupak zaštite.

Član 22. (Eksterni postupak zaštite)

(1) Postupak eksterne zaštite pokreće osoba koja trpi štetne radnje iz člana 20. stav (2) ovog zakona podnošenjem tužbe nadležnom sudu.

(2) Tužba iz stava (1) ovog člana podnosi se u roku od pet mjeseci od dana saznanja za štetnu radnju, a najkasnije u roku od tri godine od dana nastanka štetne radnje.

Član 23. (Princip hitnosti sudskog postupka)

Postupak sudske zaštite je hitan.

Član 24. (Mjesna nadležnost)

(1) Na postupke sudske zaštite prava prijavioca nepravilnosti i prava drugih osoba koje trpe štetnu radnju shodno će se primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).

(2) Pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem području tužilac ima prebivalište ili boravište.

Član 25. (Tužbeni zahtjev)

(1) Tužbom iz člana 22. stav (1) ovog zakona osoba iz člana 6. ovog zakona može istaknuti jedan ili više sljedećih zahtjeva:

a) da se utvrdi da je u vezi sa prijavljivanjem nepravilnosti došlo do ugrožavanja ili povrede njenih prava ili da je stavljena u nepovoljniji položaj, odnosno da je nastala štetna radnja iz člana 20. stav (2) ovog zakona,

b) da sud poništi konkretan akt, zabrani vršenje ili ponavljanje radnje ili naloži poduzimanje drugih konkretnih mjera i radnji radi uklanjanja štetne radnje, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja,

(2) Osoba iz člana 6. ovog zakona tužbom može tražiti i:

a) naknadu materijalne i nematerijalne štete od tuženog,

b) objavljivanje presude donesene u tom postupku u sredstvima javnog informiranja na teret tuženog, te na naslovnoj službenoj Internet stranici tuženog u trajanju od 30 dana.

Član 26.
(Teret dokazivanja)

Tužilac je dužan samo učiniti vjerovatnim da između prijave nepravilnosti i štetne radnje postoji uzročno - posljedična veza, teret dokazivanja da uzročno - posljedična veza ne postoji leži na suprotnoj strani.

Član 27.
(Mjere osiguranja)

Tužilac može podnijeti sudu prijedlog za izricanje mjera osiguranja prava prije pokretanja postupka eksterne zaštite prava ili tokom tog postupka.

Član 28.
(Oslobađanje od prethodnog snošenja troškova i davanja garancija)

Predlagač osiguranja oslobođen je od prethodnog snošenja troškova u postupku osiguranja i davanja garancija, kao uvjeta za određivanje i provedbu mjere osiguranja.

Član 29.
(Vrste mjera osiguranja)

(1) Mjere osiguranja su:

- a) odgađanje izvršenja akta odgovorne osobe,
- b) nalog odgovornoj osobi da zabrani i osigura zabranu vršenja štetne radnje,
- c) nalog odgovornoj osobi da poduzme radnje radi otklanjanja posljedica štetnih radnji, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja,
- d) nalog odgovornoj osobi da se suzdrži od ponavljanja štetne radnje.

(2) Sud je ovlašten donijeti privremenu mjeru osiguranja i mjeru osiguranja u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 30.
(Rješenje o izricanju mjere osiguranja)

(1) O prijedlogu za izricanje mjere osiguranja sud odlučuje rješenjem u roku od osam dana od dana prijema prijedloga.

(2) Protiv rješenja iz stava (1) ovog člana dozvoljena je žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(3) Žalba iz stava (2) ovog člana ne odgađa izvršenje rješenja.

(4) Ukoliko je mjera osiguranja određena prije podnošenja tužbe, rješenjem iz stava (1) ovog člana određuje se rok ne duži od 30 dana u kojem je predlagač obavezan podnijeti tužbu i dostaviti sudu dokaz da je pokrenuo postupak eksterne zaštite.

Član 31.
(Pravni lijekovi u postupku eksterne zaštite)

- (1) Protiv prvostepene odluke suda dopuštena je žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke suda.
- (2) Protiv drugostepene odluke suda uvijek je dopuštena revizija u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja drugostepene odluke suda.

Član 32.
(Shodna primjena propisa)

Na pitanja postupka sudske zaštite koja nisu regulirana ovim zakonom, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

IV. OBAVEZA STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA, OBAVEZA IZVJEŠTAVANJA I PREISPITIVANJA UČINKOVITOSTI POSTUPAKA PRIJAVLJIVANJA NEPRAVILNOSTI

Član 33.
(Stručno osposobljavanje o zaštiti prijavioca nepravilnosti)

- (1) Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine osigurava stručno osposobljavanje sudija i tužilaca iz oblasti zaštite prijavioca nepravilnosti.
- (2) Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine osigurava stručno osposobljavanje državnih službenika i namještenika iz oblasti zaštite prijavioca nepravilnosti.
- (3) Privredne komore i udruženja poslodavaca mogu provoditi programe edukacije o zaštiti prijavioca nepravilnosti u privatnom sektoru.

Član 34.
(Obaveza izvještavanja)

- (1) Odgovorna, odnosno ovlaštena osoba dužna je voditi evidenciju o svim zaprimljenim prijavama nepravilnosti, broju provedenih postupaka u radnom okruženju i njihovim ishodima u organima i tijelima općine, grada i kantona, i poslovnim subjektima sa sjedištem u kantonu, te izvještaj o njima dostaviti jednom godišnje nadležnom tijelu kantona.
- (2) Odgovorna, odnosno ovlaštena osoba dužna je voditi evidenciju o svim zaprimljenim prijavama nepravilnosti, broju provedenih postupaka u radnom okruženju i njihovim ishodima u organima i tijelima Federacije i društvima sa većinskim učešćem kapitala Federacije, te izvještaj o njima dostaviti jednom godišnje nadležnom tijelu Federacije.
- (3) Nadležno tijelo kantona i Federacije dužno je Federalnom ministarstvu pravde jednom godišnje podnijeti izvještaj o: broju prijava u eksternoj zaštiti, broju i ishodu postupaka proizašlih iz tih prijava i broju i ishodu sudskih postupaka.

Član 35.
(Preispitivanje učinkovitosti postupaka)

Federalno ministarstvo pravde će najmanje jednom u tri godine preispitati učinkovitost postupaka za zaprimanje prijava i dalje postupanje na osnovu njih, i dostaviti izvještaj Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.

V. KAZNE NE ODREDBE

Član 36.
(Prekršaji poslodavca)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 KM kaznit će se pravna osoba - poslodavac ako:

- a) ne uspostavi sistem internog prijavljivanja nepravilnosti (član 15.),
- b) ne donese opći akt (član 16. stav (1)),
- c) ne odredi ovlaštenu osobu ako ima više od 30 radno angažiranih osoba (član 16. stav (2)),
- d) opći akt ne učini dostupnim svim osobama u radnom okruženju (član 16. stav (3)),
- e) poduzima ili ne sprječava poduzimanje štetnih radnji prema prijaviocu i osobama koje u skladu s ovim zakonom uživaju zaštitu (član 20.),
- f) ne postupi po rješenju kojim se određuje mjera osiguranja (član 30.),
- g) ne osigura uvjete za vođenje evidencije o svakoj zaprimljenoj prijavi nepravilnosti (član 34.),

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se i odgovorna osoba kod pravne osobe.

(3) Poslodavac - fizička osoba kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 KM.

Član 37.
(Prekršaji odgovorne ili ovlaštene osobe u postupku internog prijavljivanja nepravilnosti i postupku interne zaštite)

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se odgovorna ili ovlaštena osoba koja u postupku internog prijavljivanja nepravilnosti ili postupku interne zaštite:

- a) odbije primiti prijavu (član 17. tačka a)),
- b) bez odlaganja ne osigura zaštitu osobnih podataka i anonimnost prijavioca nepravilnosti (član 17. tačka b)),
- c) u roku od sedam dana od dana podnošenja prijave ne izda prijaviocu potvrdu o prijemu prijave (član 17. tačka c)),
- d) ne poduzme radnje u cilju otkrivanja, sprečavanja i suzbijanja nepravilnosti na koje je ukazao prijavitelj nepravilnosti (član 17. tačka d)),
- e) bez odlaganja ne poduzme mjere i aktivnosti kojima će se spriječiti ili otkloniti akt činjenja ili nečinjenja ako je utvrđeno nastupanje štetne radnje (član 17. tačka e)),

- f) ne poduzme mjere na utvrđivanju disciplinske i materijalne odgovornosti osobe koja je ugrozila prava prijavioca nepravilnosti, odnosno za koju je utvrđena odgovornost na osnovu prijave nepravilnosti (član 17. tačka f)),
- g) u roku od 15 dana ne obavijesti prijavioca o mjerama i aktivnostima koje su poduzete po podnesenoj prijavi (član 17. tačka g)),
- h) ne omogući prijaviocu uvid u spis predmeta (član 17. tačka h)),
- i) prijavu bez odlaganja ne proslijedi organu ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje prekršaja ili druge nepravilnost (član 17. tačka i)),
- j) prijavu bez odlaganja ne proslijedi nadležnom organu ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje krivičnog djela (član 17. tačka j)),
- k) prijavioca nepravilnosti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana podnošenja uredne prijave ne obavijesti o ishodu postupka (član 17. tačka k)),
- l) ne vodi evidenciju o zaprimljenim prijavama nepravilnosti i ishodima postupaka (član 17. tačka l)),
- lj) ne podnese izvještaj o zaprimljenim prijavama nepravilnosti i ishodima postupaka u skladu s odredbama ovog zakona (član 17. tačka l)),
- m) u propisanom roku ne odluči o zahtjevu za internu zaštitu (član 21. stav (3)),
- n) nakon što utvrdi osnovanost zahtjeva za internu zaštitu bez odlaganja ne poduzme mjere i aktivnosti kojima će se otkloniti štetna radnja i njene posljedice (član 21. stav (4)).

Član 38.
(Prekršaj prijavioca nepravilnosti)

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja prijavljuje ili javno razotkriva informacije za koje u momentu podnošenja prijave zna da su lažne, osim ako se ne radi o krivičnom djelu.

Član 39.
(Nadzor)

Inspeksijski nadzor nad provedbom ovog zakona vrši Federalna uprava za inspeksijske poslove.

Član 40.
(Prihod od novčanih kazni)

Prihodi od novčanih kazni izrečenih u skladu s ovim zakonom pripadaju budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.

(Odnos federalnog i kantonalnih zakona)

Kantoni koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona donijeli propise o zaštiti prijavitelaca nepravilnosti dužni su te propise uskladiti sa principima ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

Član 42.

(Obaveza donošenja podzakonskog i općeg akta)

(1) Federalni ministar pravde dužan je podzakonski akt iz člana 17. stav (2) ovog zakona donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Pravne osobe dužne su donijeti opći akt iz člana 16. stav (3) u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 43.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE NACRTA ZAKONA O ZAŠTITI PRIJAVILACA NEPRAVILNOSTI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. - USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o zaštiti prijavitelaca nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon) sadržan je u odredbama člana IV.A.20.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojem je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti. Kako se Zakonom, između ostalog, uređuje i postupak zaštite prijavitelaca nepravilnosti pred nadležnim sudovima, dodatni ustavni osnov za donošenje ovog propisa nalazi se i u odredbi člana IV.C.3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojoj će pravila postupka potrebna da bi se osigurala jednakost u postupanju kao i osnovni principi pravičnosti u postupcima pred sudovima biti uređena zakonima Federacije.

II. – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje Zakona ogledaju se u činjenici da u Federaciji Bosne i Hercegovine ne postoje pravni, a niti institucijski mehanizmi kojima bi se osigurala efikasna zaštita prijavitelaca nepravilnosti. Na nivou Bosne i Hercegovine egzistira Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 100/13), u Republici Srpskoj na snazi je Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik RS“, broj: 62/17), a u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 25/18), te je jedino na nivou Federaciji Bosne i Hercegovine predmetna materija ostala u cijelosti neuređena. U Mišljenju (Avis) Evropske komisije o prijavi Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji od 29.05.2019. godine definirano je 14 prioriteta koje je Bosna i Hercegovina dužna ispuniti u kontekstu procesa evropskih integracija. U oblasti Vladavine prave kao jedan od prioriteta određeno je jačanje prevencije i borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, između ostalog i putem usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti prijavitelaca nepravilnosti (Prioritet broj 7). Relevantni pravni okvir Evropske unije sa kojim Bosna i Hercegovina ima obavezu uskladiti domaće zakonodavstvo je Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Vijeća od 23.10.2019. godine o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije. Obrađivač se prilikom pripreme Zakona rukovodio principima i terminologijom propisanim Direktivom, te se ovim propisom stvara pravni osnov za modernu i djelotvornu zaštitu prijavitelaca nepravilnosti koji u radnom okruženju nakon prijave nepravilnosti nerijetko budu izloženi različitim štetnim radnjama (otkaz ugovora o radu, nemogućnost napredovanja, premještaj, mobbing, posredna i neposredna diskriminacija i drugo) koje radnje se prema prijaviocima nepravilnosti poduzimaju iz osvete. Federalnom ministarstvu pravde su prilikom pripreme Zakona stavljene na raspolaganje podrška i ekspertna pomoć Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini,

kao i Misije OSCE – a u Bosni i Hercegovini, koja saradnja je rezultirala predloženim zakonskim tekstom.

III. - USKLAĐENOST PROPISA S EVROPSKOM PRAVNOM STEČEVINOM

Prilikom izrade nacрта navedenog zakona, Federalno ministarstvo pravde imalo je u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, br. 26/20 i 76/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 98/16) i u tom smislu je izvršilo analizu evropske pravne stečevine. Evropska unija je usvojila Direktivu (EU) 2019/1937 Evropskog parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2019. godine o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019.). Ovim zakonom se zakonodavstvo Federacije Bosne i Hercegovine djelimično usklađuje sa predmetnom Direktivom, pri čemu se potpuna usklađenost očekuje u nastavku procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine u punopravno članstvo Evropskoj uniji.

IV. - OBRAZLOŽENJE POJEDINIH PRAVNIH RJEŠENJA

Strukturu Zakona o zaštiti prijavilaca nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine čini ukupno šest poglavlja:

Poglavlje I. „Osnovne odredbe“ obuhvata članove 1. do 11. kojima je kao predmet Zakona propisana zaštita prijavilaca nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, postupci prijave nepravilnosti, opseg zaštite prijavilaca nepravilnosti, postupci zaštite prava prijavilaca nepravilnosti, obaveze subjekata na koje se odnosi ovaj zakon, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu prijavilaca nepravilnosti (član 1.). Članom 2. se utvrđuje djelimična usklađenost ovog zakona sa Direktivom Evropskog parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2019. godine o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije, Prečišćena verzija od 11.03.2024. godine, imajući u vidu da predmetni zakon predstavlja jedan od prioriternih zakona koje je na nivou Federacije Bosne i Hercegovine potrebno usvojiti u procesu integracije Bosne i Hercegovine u punopravno članstvo u Evropskoj uniji. Zatim se članom 3. kao svrha Zakona definira osiguranje djelotvornog sistema zaštite prijavilaca nepravilnosti od bilo kojeg oblika ugrožavanja ili povrede prava prijavilaca i drugih osoba koje, u skladu s ovim zakonom, uživaju zaštitu koja bi mogla biti u vezi sa prijavom nepravilnosti kojima se povređuje javni interes, uključujući i prijavu nepravilnosti koja se odnosi na poduzimanje koruptivnih radnji, kršenje ljudskih prava, kao i zloupotrebu službenih ovlasti ili službenog položaja. Članom 4. Zakona propisani su osnovni pojmovi koji se koriste u ovom zakonu, a koji u terminološkom smislu predstavljaju novinu u zakonodavstvu Federacije Bosne i Hercegovine.

Tako se „prijavom nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine“ smatra otkrivanje informacija o povredi prava koja se odnosi na sljedeća područja: javnu nabavku, finansijske usluge, proizvode i tržišta, sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, sigurnost i usklađenost proizvoda, sigurnost prometa, zaštitu okoliša, zaštitu od zračenja i nuklearnu sigurnost, sigurnost hrane i hrane za životinje, zdravlje

i dobrobit životinja, javno zdravlje, zaštitu potrošača, zaštitu privatnosti i osobnih podataka, te sigurnost mrežnih i informacijskih sistema, uključujući i informacije o korupciji, kršenju ljudskih prava, zloupotrebi službenih ovlasti ili službenog položaja. Pod „internim prijavljivanjem nepravilnosti“ smatra se prijavljivanje kojim prijavioc obavještava odgovornu ili ovlaštenu osobu o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju nepravilnost pokušana, izvršena ili je u toku. „Eksternim prijavljivanjem nepravilnosti“ prijavioc obavještava organe nadležne za provedbu inspeksijskog nadzora, organe unutrašnjih poslova, tužilaštva, tijela za borbu protiv korupcije i drugih nepravilnosti i druge organe u Federaciji BiH o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju nepravilnost pokušana, izvršena ili je u toku. „Javnim razotkrivanjem“ prijavioc informacije o nepravilnostima razotkriva putem sredstava javnog informiranja ili na drugi način čini javno dostupnim informacije o nepravilnosti koja je pokušana, izvršena ili je u toku. Pod „prijaviocem“ podrazumijevamo fizičku osobu koja prijavljuje ili javno razotkriva informacije o povredama stečene u okviru aktivnosti povezanih s poslom, a pod uvjetima propisanim Zakonom, pored prijavioca, pravnu zaštitu uživaju i „povezane osobe“ pod kojima se podrazumijevaju pomagači prijavioca nepravilnosti, srodnici, kolege i sve druge osobe povezane s prijaviocem nepravilnosti koje bi mogle pretrpjeti osvetu u radnom okruženju, pravni subjekti u vlasništvu prijavioca nepravilnosti, za koje prijavioci nepravilnosti rade ili s kojima su prijavioci na drugi način povezani u radnom okruženju. „Pomagač prijavioca“ je fizička osoba koja pomaže prijaviocu u postupku prijavljivanja u radnom okruženju, te čija bi pomoć trebala biti povjerljiva. „Prijavljena osoba“ znači fizička ili pravna osoba koja je u prijavi ili pri javnom razotkrivanju navedena kao osoba koja je počinila povredu ili s kojom je ta osoba povezana. „Radno okruženje“ označava profesionalne aktivnosti u javnom ili privatnom sektoru u okviru kojih, nezavisno o prirodi tih aktivnosti, osobe stiču informacije o nepravilnostima i u okviru kojih bi te osobe mogle doživjeti osvetu ako prijave takve nepravilnosti, uključivši situaciju kada je aktivnost u međuvremenu prestala ili neposredno treba ili je trebala započeti. Takve aktivnosti posebno uključuju osobe u radnom odnosu, osobe koje imaju položaj samozaposlenih osoba, imaoce dionica i poslovnih udjela, kao i osobe koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela trgovačkog društva, uključujući neizvršne članove, te volontere i plaćene ili neplaćene pripravnike, osobe koje rade pod nadzorom i u skladu s uputama ugovarača, podugovarača i dobavljača i osobe koje na bilo koji način učestvuju u djelatnostima pravne ili fizičke osobe. „Prijavljena osoba“ je fizička ili pravna osoba koja je u prijavi ili pri javnom razotkrivanju navedena kao osoba koja je počinila povredu ili s kojom je ta osoba povezana. Pod pojmom „osveta“ Zakon podrazumijeva svaku direktnu ili indirektnu štetnu radnju ili propust u radnom okruženju potaknutu internim ili eksternim prijavljivanjem ili javnim razotkrivanjem koja uzrokuje ili može uzrokovati neopravdanu štetu prijaviocu. „Odgovorna osoba“ je osoba u organu javne vlasti, privrednom društvu ili u drugoj pravnoj osobi kojoj je s obzirom na njenu dužnost ili na osnovu posebne ovlasti povjeren određeni krug poslova koji se odnose na primjenu zakona ili podzakonskih propisa, ili općeg akta organa javne uprave, privrednog društva ili druge pravne osobe u upravljanju i rukovanju imovinom, ili se odnose na rukovođenje proizvodnjom ili nekom drugom privrednom djelatnošću ili na nadzor nad njima, a „ovlaštena osoba“ je osoba ovlaštena od strane odgovorne osobe za postupanje po prijavama prijavioca nepravilnosti. Prijavioc nepravilnosti ima na raspolaganju mogućnost da nepravilnost prijavi internim ili eksternim putem, kao i da javno razotkrije informacije o nepravilnosti. „Povezanim osobom“ smatraju se, pored

pomagača prijavioca nepravilnosti, i njegovi srodnici, kolege i sve druge osobe povezane s prijaviocem nepravilnosti koje bi mogle pretrpjeti osvetu u radnom okruženju, pravni subjekti u vlasništvu prijavioca nepravilnosti, za koje prijavioci nepravilnosti rade ili s kojima su prijavioci na drugi način povezani u radnom okruženju. O "razumnom uvjerenju" kao standardu prema kojem se cijeni opravdanost podnošenja prijave nepravilnosti će biti riječ ako je prijavitelj nepravilnosti imao opravdan razlog vjerovati da su prijavljene informacije o povredama istinite u trenutku prijave i da su te informacije obuhvaćene područjem primjene.

Članovima 5. do 11. Zakona propisani su osnovni principi o zaštiti prijavioca nepravilnosti: Princip društvene odgovornosti prema kojem svaka osoba ima pravo da prijavi bilo koje kršenje zakona ili propisa u javnom ili privatnom sektoru za koje sazna na posredan ili neposredan način (član 5.) Principom zaštite prijavioca nepravilnosti određeni su uvjeti i rokovi koji moraju biti ispunjeni da bi prijavitelj uživao zaštitu u skladu s ovim zakonom, kao i krug osoba koje također uživaju zaštitu, iako same nisu prijavioci nepravilnosti, ali su učinile vjerovatnim da je prema njima iz osвете poduzeta štetna radnja (član 6.), Princip obaveznosti postupanja po prijavi nepravilnosti propisano je članom 7., a Princip hitnosti postupka zaštite prijavioca nepravilnosti članom 8. Zakona. Princip zabrane sprečavanja prijavljivanja nepravilnosti propisano je članom 9. Zakona. Članom 10. Zakona uređen je Princip zabrane zloupotrebe prijavljivanja nepravilnosti, te se smatra da je zloupotreba naročito izvršena ako je prijavitelj dostavio informaciju o nepravilnosti za koju u momentu podnošenja zna da je lažna. Osoba protiv koje je podnesena lažna prijava nepravilnosti ima pravo na naknadu štete u skladu sa općim odredbama o naknadi štete.

Poglavlje II. naziva "Prijavljivanje nepravilnosti" sadrži odredbe članova 11. do 20. Zakona. Prijava nepravilnosti podrazumijeva pisano ili usmeno obavještenje koje sadrži podatke o nepravilnostima, odnosno informacije o saznanjima i okolnostima na osnovu kojih prijavitelj nepravilnosti ima razumno uvjerenje da je nepravilnost iz člana 4. tačka a) Zakona pokušana, izvršena ili je njeno izvršenje u toku, a koja može biti podnesena i anonimno (čl. 11. i 12.). U vezi sa zaštitom osobnih podataka prijavioca nepravilnosti, propisana je obaveza odgovorne ili ovlaštene, ali i svake druge osobe da štite osobne podatke prijavioca nepravilnosti ili povezane osobe, odnosno podatke na osnovu kojih se može otkriti njihov identitet. Ako je tokom postupka neophodno otkriti identitet prijavioca nepravilnosti, odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je prethodno o tome, prije otkrivanja identiteta, obavijestiti prijavioca nepravilnosti. Zaštita osobnih podataka prijavioca proteže se i na anonimne prijavioce čiji identitet bude naknadno otkriven (član 13.). Članom 14. Zakona propisane su vrste zaštićenog prijavljivanja nepravilnosti u koje ubrajamo interno prijavljivanje nepravilnosti, eksterno prijavljivanje nepravilnosti i javno razotkrivanje nepravilnosti. Nepravilnost se može prijaviti putem internog ili eksternog prijavljivanja nepravilnosti, a prijavitelj ima pravo i istovremeno podnijeti internu i eksternu prijavu nepravilnosti.

Internom prijavom nepravilnosti, prijavitelj obavještava odgovornu ili ovlaštenu osobu o saznanjima na osnovu kojih ima razumno uvjerenje da je u radnom okruženju pokušana ili izvršena nepravilnost ili je njeno izvršenje u toku. Odgovorna ili ovlaštena osoba dužna je prijaviocu u roku od sedam dana od dana prijema prijave izdati potvrdu o prijemu. Odgovorna ili ovlaštena osoba pozvat će prijavioca nepravilnosti da u roku od 15 dana prijavu nepravilnosti dopuni, ukoliko ista ne sadrži sve potrebne podatke. Ukoliko prijavitelj nepravilnosti u ovom roku ne dopuni prijavu, odgovorna ili ovlaštena osoba će na osnovu raspoloživih informacija odlučiti o daljem postupku po zaprimljenoj prijavi. Propisano je obavezno postupanje i po prijavama koje su anonimne, s tim što

odgovorna ili ovlaštena osoba ne smije poduzimati radnje utvrđivanja identiteta prijavioca (član 15.). Članom 16. propisana je obaveza svake pravne osobe koja ima više od 30 radno angažiranih da odredi osobu koja je ovlaštena provoditi postupke po prijavama nepravilnosti. Za pravne osobe sa manje od 30 radno angažiranih za vođenje postupka po prijavama nadležna je odgovorna osoba u pravnoj osobi. Rad i osposobljavanje ovlaštenih osoba u postupku po prijavama uredit će se općim aktom pravne osobe, u skladu sa zakonom, koji akt mora biti lako dostupan svim osobama iz radnog okruženja, razumljiv i učinkovit. Članom 17. su propisane obaveze odgovorne ili ovlaštene osobe u internom postupku prijavljivanja nepravilnosti. Povreda obaveza normiranih članom 17. Zakona predstavlja prekršaj za koje Zakon propisuje novčanu kaznu, što je bliže uređeno Kaznenim odredbama Zakona.

U vezi s eksternim prijavljivanjem nepravilnosti, čija je suština da se prijava nepravilnosti podnosi organima nadležnim za provedbu inspeksijskog nadzora, organima unutrašnjih poslova, tužilaštvima, tijelima za borbu protiv korupcije i drugih nepravilnosti i drugim organima u Federaciji BiH, članom 18. Zakona regulirana je obaveza tih organa da bez odgode, a u svakom slučaju unutar sedam dana od prijema potvrde, izdaju potvrdu o prijemu prijave, izuzev ako prijavitelj nepravilnosti izričito zatraži suprotno ili nadležno tijelo opravdano vjeruje da bi se potvrdom prijema prijave ugrozila zaštita identiteta prijavioca. Stavom (2) ovog člana uređen je postupak nadležnog organa po prijavi, a stavom (3) obaveza nadležnog organa da eksterni postupak okonča u roku od tri mjeseca, odnosno u složenim predmetima u roku od šest mjeseci, te prijavioca obavijesti o ishodu postupka, u skladu sa Zakonom. Članom 19. uređeno je javno razotkrivanje nepravilnosti kao vrsta zaštićenog prijavljivanja kod kojeg se otkrivanje nepravilnosti vrši putem sredstava javnog informiranja ili se na drugi način javnosti čine dostupnim informacije o nepravilnosti koja je pokušana, izvršena ili je njeno izvršenje u toku, kao i uvjeti pod kojima takav prijavitelj uživa pravo na zaštitu.

Poglavlje III. "Zabrana osvete i postupci zaštite prijavioca nepravilnosti" obuhvata članove 20. do 32. Zakona. Članom 20. propisana je zabrana osvete prijaviocu nepravilnosti i drugim osobama koje uživaju zaštitu, te niko ne može biti izložen štetnoj radnji zbog prijave nepravilnosti ili zato što je poduzeo radnje u svrhu prijavljivanja nepravilnosti, čak i ako se navodi prijave naknadno ne pokažu tačnim. Zabranjeni su svi oblici osvete, uključujući prijetnje osvetom i pokušaje osvete zbog podnesene prijave nepravilnosti. U svrhu zaštite od osvete, Zakonom su propisani interni i eksterni postupak zaštite. U skladu s odredbama člana 21. Zakona postupak interne zaštite smatra se pokrenutim kada osoba koja trpi štetne radnje podnese zahtjev odgovornoj, odnosno ovlaštenoj osobi, i to u roku od 30 dana saznanja za štetnu radnju. Kada odgovorna, odnosno ovlaštena osoba utvrdi osnovanost zahtjeva dužna je bez odlaganja poduzeti mjere sprečavanja štetne radnje i njenih posljedica po prijavioca nepravilnosti, te u roku od 30 dana okončati postupak interne zaštite. Podnosilac internog zahtjeva za zaštitu koji nije zadovoljan odlukom donesenom u internom postupku ili o čijem zahtjevu za zaštitu nije odlučeno u Zakonom propisanom roku može pokrenuti eksterni postupak zaštite. Članom 22. Zakona određeno je da se eksterni postupak zaštite pokreće podnošenjem tužbe nadležnom sudu, u roku od pet mjeseci od dana saznanja za štetnu radnju, a najkasnije u roku od tri godine od dana nastanka štetne radnje. Članom 23. normirana je obaveza hitnog postupanja u postupku eksterne zaštite, a članom 24. mjesna nadležnost za postupke zaštite prava prijavioca drugih osoba koje trpe štetnu radnju. Članom 25. propisan je sadržaj tužbenog zahtjeva, te petit tužbe može sadržavati jedan ili više tužbenih zahtjeva: da

se utvrdi da je u vezi sa prijavljivanjem nepravilnosti došlo do ugrožavanja ili povrede njenih prava ili da je stavljena u nepovoljniji položaj, odnosno da je nastala štetna radnja, kao i da sud poništi konkretan akt, zabrani vršenje ili ponavljanje radnje ili naloži poduzimanje drugih konkretnih mjera i radnji radi uklanjanja štetne radnje, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja. Pored toga, tužbom se može tražiti i naknada materijalne i nematerijalne štete, te objavljivanje presude donesene u tom postupku u sredstvima javnog informiranja na teret tuženog, te na naslovnoj službenoj internet stranici tuženog u trajanju od 30 dana. Član 26. sadrži pravilo o teretu dokazivanja. Članovima 27. do 31. uređene su mjere osiguranja koje sud može odrediti prije pokretanja postupka eksterne zaštite prava ili tokom postupka (član 27.), oslobađanje od prethodnog snošenja troškova i davanja garancija (član 28.), vrste mjera osiguranja (član 29.), rješenje o izricanju mjere osiguranja (član 30.) i pravni lijekovi u postupku eksterne zaštite. U vezi sa pravnim lijekovima, Zakonom je propisano da je protiv prvostepene odluke suda dopuštena žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke suda, a da je protiv drugostepene odluke suda uvijek dopuštena revizija u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja drugostepene odluke (član 31.). Članom 32. propisano je da će se na pitanja postupka sudske zaštite koja nisu regulirana ovim zakonom, shodno primijeniti odredbe Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).

U Poglavlje IV. „Obaveza stručnog osposobljavanja, obaveza izvještavanja i preispitivanja djelotvornosti postupaka prijavljivanja nepravilnosti“ inkorporirani su članovi 33. do 35. Zakona. Članom 33. propisana je obaveza Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine da osigura stručno osposobljavanje o zaštiti prijavioca nepravilnosti za sudije i tužioce, odnosno državne službenike i namještenike, te mogućnost privrednih komora i udruženja poslodavaca da edukacije ove vrste organiziraju za osobe angažirane u privatnom sektoru. Članom 34. uređena je obaveza izvještavanja o postupcima po prijavama nepravilnosti na način da je odgovorna, odnosno ovlaštena osoba dužna voditi evidenciju o svim zaprimljenim prijavama nepravilnosti, broju provedenih postupaka u radnom okruženju i njihovim ishodima u organima i tijelima općine, grada i kantona, i poslovnim subjektima sa sjedištem u kantonu, te izvještaj o njima dostaviti jednom godišnje nadležnom tijelu kantona. Nadalje, odgovorna, odnosno ovlaštena osoba dužna je voditi evidenciju o svim zaprimljenim prijavama nepravilnosti, broju provedenih postupaka u radnom okruženju i njihovim ishodima u organima i tijelima Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), i društvima sa većinskim učešćem kapitala Federacije, te izvještaj o njima dostaviti jednom godišnje nadležnom tijelu Federacije. Nadležno tijelo kantona i Federacije dužno je Federalnom ministarstvu pravde jednom godišnje podnijeti izvještaj o: broju prijava u eksternoj zaštiti, broju i ishodu postupaka proizašlih iz tih prijava i broju i ishodu sudskih postupaka. Članom 35. propisana je obaveza Federalnog ministarstva pravde da najmanje jednom u tri godine preispita djelotvornost postupaka za zaprimanje prijava i dalje postupanje na osnovu njih, te o tome dostavi izvještaj Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.

Poglavlje V. „Kaznene odredbe“ obuhvata članove 36. do 40. Zakona. Članom 36. propisani su prekršaji i novčane kazne za poslodavca, to jest poslodavca – pravnu osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi, te poslodavca – fizičku osobu u vezi sa zaštitom prijavioca nepravilnosti. Raspon novčanih kazni za poslodavca – pravnu osobu propisan je u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 KM, za odgovornu osobu u pravnoj osobi u rasponu od 1.000,00 do 10.000,00, kao i za poslodavca -

fizičku osobu. Članom 37. regulirani su prekršaji odgovorne ili ovlaštene osobe u postupku internog prijavljivanja nepravilnosti i postupku interne zaštite, za koje je propisana novčana kazna u rasponu od 1.000,00 do 10.000,00 KM. Članom 38. propisana je novčana kazna u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 KM za prijavioca nepravilnosti koji prijavi ili javno razotkrije informacije za koje u momentu podnošenja prijave zna da su lažne, osim ako se ne radi o krivičnom djelu. Članom 39. za provođenje inspekcijskog nadzora nad provedbom ovog zakona kao nadležna je određena Federalna uprava za inspekcijske poslove, a članom 40. da prihodi od novčanih kazni pripadaju budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

Poglavlje VI. „Prelazne i završne odredbe“ sadrži članove 41. do 43. Zakona kojima je propisano da su kantoni koji su usvojili propise o zaštiti prijavitelaca nepravilnosti dužni te propise uskladiti s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu (član 41.), da je federalni ministar pravde dužan u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu zakona donijeti podzakonski akt o postupanju sa prijavom u internom postupku prijavljivanja, načinu ostvarenja prava podnosioca prijave, obaveza odgovorne ili ovlaštene osobe i načinu izvještavanja, a pravni subjekti opći akt o radu i osposobljavanju ovlaštene osobe u roku od šest mjeseci od dana stupanja Zakona na snagu (član 42.), kao i da Zakon o prijaviocima nepravilnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“ (član 43.).

V. - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.